

oooooooooooooooooooooooooooo

HERINNERINGEN
AAN DE

O U D E V I S M I J N

R O N D D E
E E R S T E W E R E L D O O R L O G

F R A N S V E R B A N C K

oooooooooooooooooooooooooooo

I N L E I D I N G

=====

Op mijn verzoek en om mij ter wille te zijn schreef mijn vader , Frans Verbanck , op hoge leeftijd enkele jeugdherinneringen neer . Uit deze geschriften kregen we reeds de bijdrage over de " Oede Viertorre " .

Thans heb ik de notas verzameld die betrekking hebben op de oude vismijn , over de periode 1900 - 1914 , en daaruit gehaald wat voor publikatie geschikt is . Alzo hebben we iets verkregen in de zelfde geest als de " Oede Viertorre " . Verwacht u dus niet aan een geschiedenis van de verdwenen vismijn , maar wel opnieuw aan een resem jeugdherinneringen en indrukken waarvoor geen bronnen hoefden te worden geraadpleegd . Waar over iets of iemand een oordeel wordt geveld , dan is dat een strikt persoonlijk oordeel .

We hebben de periode bewust afgesloten bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog , mits van enkele naslepertjes . Er blijven nog genoeg mensen in leven die het daaropvolgende tijdperk hebben meegemaakt . Wat de door ons behandelde tijdspanne betreft liggen de zaken anders . Weinigen zullen er nog kunnen over meepraten .

Ikzelf hoop eens een en ander te kunnen schrijven over de twee laatste jaren van de oude vismijn die precies samenvallen met mijn eigen debuut . Ik denk de zaken anders te bekijken .

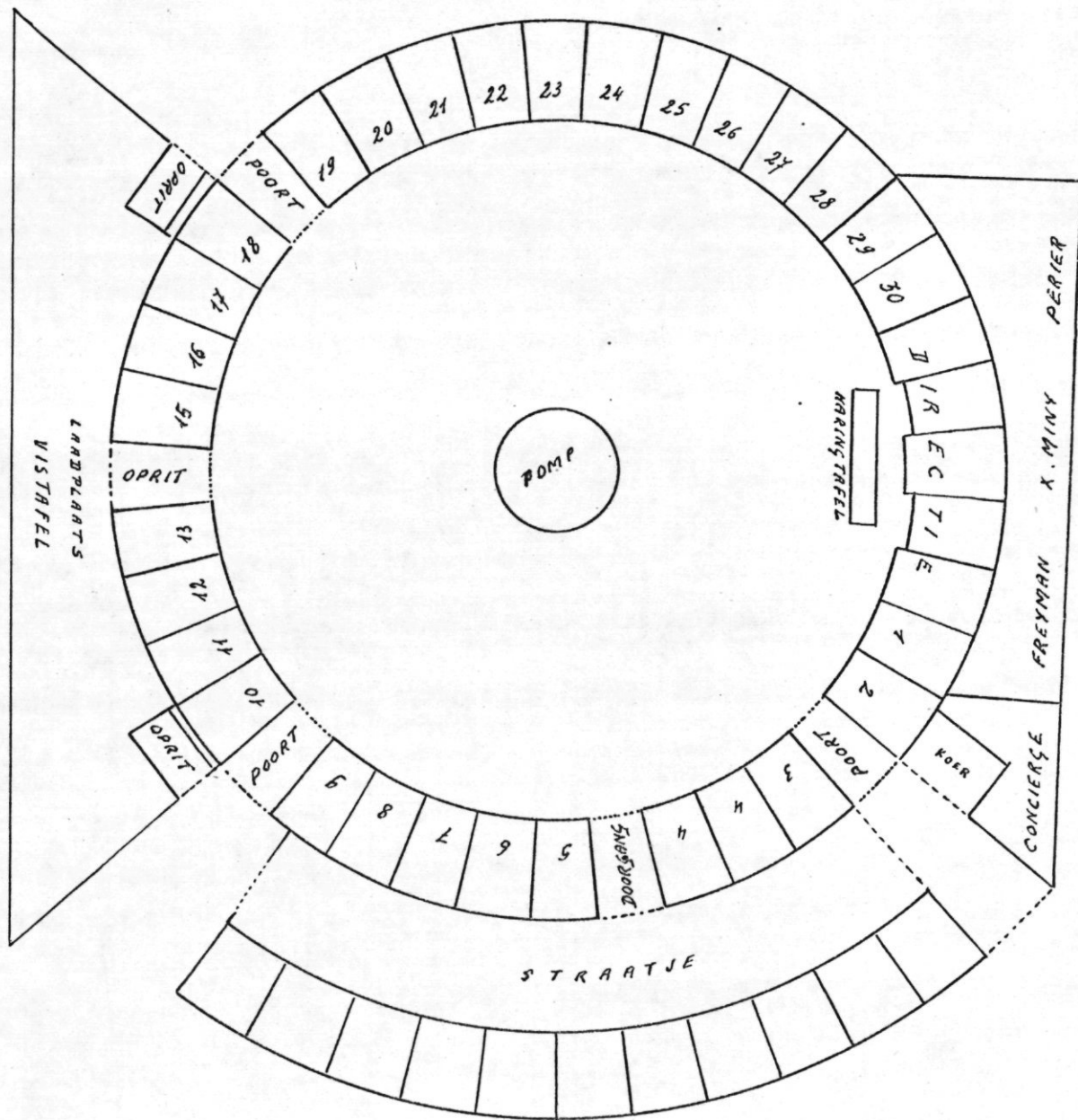
We zullen nog wel zien ....

R.V.

SCHEETS OUDE VISMIJN

BEGIN 1900

ZEEDEUK

HERINNERINGEN AAN DE OUDE VISMIJN ROND DE EERSTE WERELDOORLOG

888

Het heeft misschien geen belang te weten hoe ik in de vismijn terecht kwam , maar als ik het toch vertel dan is het om een tussenschakel te smeden vanaf mijn herinneringen aan de " Oede Viertorre " en de vijf en vijftig jaar van mijn leven welke ik doorgebracht heb in de vismijn . Van deze lange periode wil ik slechts enkele herinneringen bovenhalen die betrekking hebben op de " Oede Miene " en dan nog hoofdzakelijk over de periode 1900 - 1914 .

Ik heb dus vroeger reeds geschreven wie mijn vader was , hoe ik op jeugdige leeftijd mijn moeder verloor en dat ik op school goed leerde . Toen mijn vader hertrouwde in december 1900 , was ik leerling aan het atheneum . De uitbestede zusters kwamen weer thuis en de vijf kinderen waren dus weer samen .

Mijn stiefmoeder jammerde over de kleine pree van vader en de twee oudste kinderen moesten dus het gareel aantrekken . Mijn veertienjarige zuster ging in dienst bij Dokter Bouckaert - brave mensen - en had dus een goede plaats maar ken- schetsend voor de tijd moest ze toch werken van zes uur in de ochtend tot tien, elf uur 's avonds .

Wat mij betreft wilde ik wel gaan varen met de hoop later aan het Loodswezen te geraten . Ik vloog dus op de Scheeps- jongensschool , een afgekeurde Engelse fregat die gemeerd lag voor de oude statie en samen met een gewezen maalbootje de school vormde . Ik ben er maar een paar weken gebleven want mijn gezicht was zodanig verzwakt ten gevolge van het vele lezen bij slecht licht dat ik als zeeman ongeschikt werd verklaard . Die oogverzwakking had ik gedurende twee jaar voor iedereen kunnen verbergen maar mij studies hadden er ook door geleden !

Naar school teruggaan kon noch mocht niet meer . Ik moest dus werk zoeken . Op 28 mei 1901 mocht ik mij aanbieden bij Mijnheer John Bauwens , de toen nog jonge directeur van de rederij " Pêcheries à Vapeur " . De gewone ondervraging volgde, maar om een betrekking van jonge bediende te verkrijgen moest ik een persoonlijke aanvraag richten, schriftelijk, en zoals toen het gebruik was , in het frans .

Ik werd aanvaard aan 25 frank per maand (huidige waarde : 2000 fr.) . De burelen bevonden zich toen in de Stockholmstraat , nr. 41 . De rederij bezat echter zijn eigen visafslag in de vismijn . Sedert de stichting in 1896 tot 1899 deed de firma Jules Baels de afslag maar vanaf dit laatste jaar kwam een eigen bediende dit werk opknappen , nl. Jaak Van de Walle (tot 1902) . Toen kreeg August Simon (later halchef-commissaris) de job . Hij bleef maar een acht-tal maanden in dienst en aanvaardde toen zijn nieuwe functie bij de Stad . Hij werd opgevolgd door Arthur Fontaine , die het volhield tot 30 mei 1907 . Toen kwam ik aan de beurt en vanaf 1 juni begon ik te verkopen , bleef verkoper tot de tweede wereldoorlog , om nadien nog jaren dienst te doen als directeur van de Onderlinge Visafslag .

Negen en vijftig jaar ben ik bij de zelfde baas gebleven . Met vijf jaar vertraging werd mijn jubileum gevierd maar het heeft mij geen windeieren gelegd . Ik kreeg een omslag met vijfhonderd frank . Uitgerekend 10 frank per jaar !

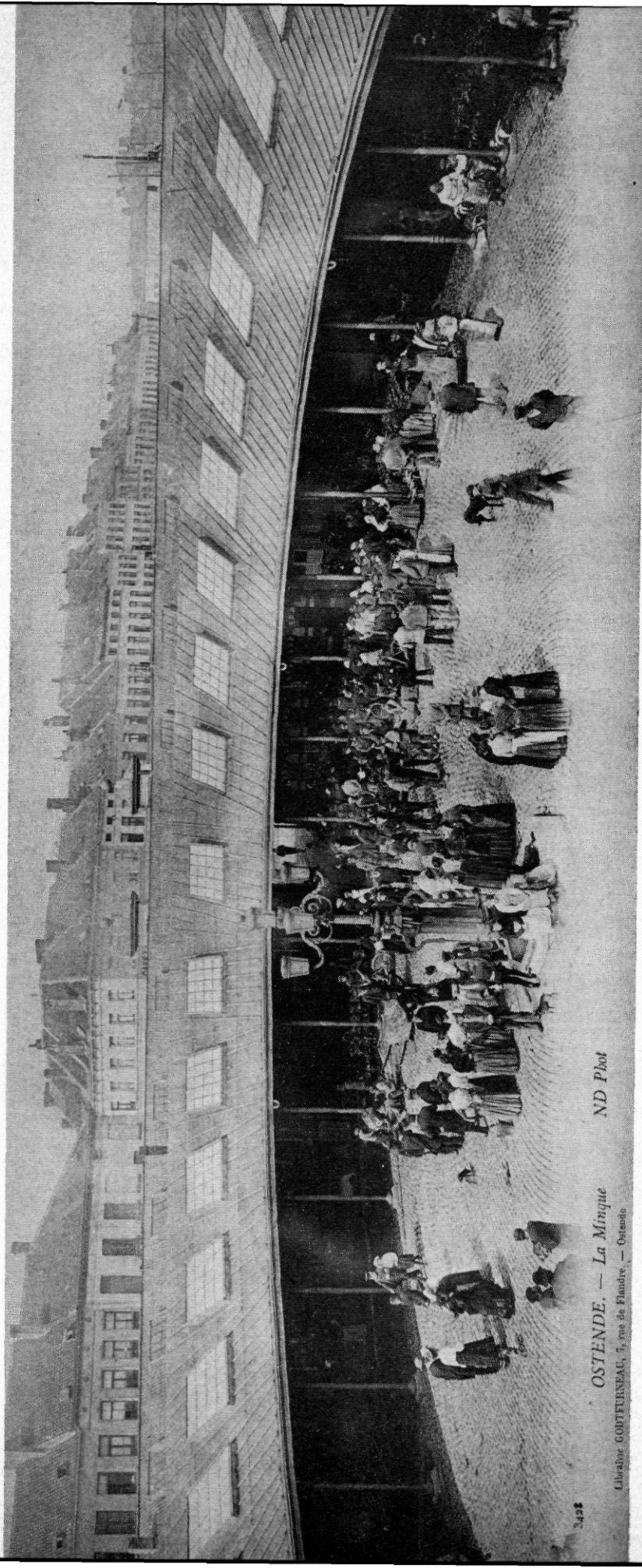
o

o o

Een heel nauwkeurige beschrijving geven van de vismijn zoals ik ze heb gekend voor de eerste wereldoorlog acht ik overbodig . De bestaande fotos tonen voldoende alle details . Maar ze geven geen uitleg en daar wil ik wel tussenkomen om in grote trekken een situatiebeeld te geven .

De vismijn had haar bijnaam van " Cirk " niet gestolen vooral als men ze bezag van binnen . Het hoofdgedeelte was perfect rond , en in het midden staande , bij de pomp , kon men met de ogen cirkels trekken zoveel men wilde : langs de pakhuizen , langs het afdak , langs de ijzeren pilaren die dit afdak ondersteunden , langs de stoep en de ontelbare , steeds wijder wordende ronde rijen grove kasseistenen , gelijk kringen op een waterplas .

De straatzijde , welke wij de voorkant kunnen noemen , was begrensd door de twee hoofdingangen : hoge poorten met ijzeren deuren , geflankeerd door twee nutteloze , vierkante torentjes . Tussen deze twee poorten bevond zich de " vistafel " , verhoog vanwaar de vis in wagons werd geladen . In het midden van deze laadplaats was een oprit , rechtstreeks vanuit de vismijn terwijl zich twee afritten langs weersijden bevonden . Ook was er aan de noordkant een stenen gebouwtje dat onderdak verschafte aan het personeel van de Spoorweg .

3.122

ND Phot

OSTENDE. — La Minque

Librairie GODEFROY, 7, rue de Flandre, — Ostende

Indien men binnen de vismijn een indruk van symetrie had gekregen dan werd deze uitgewist wanneer men zich bij de zuidelijke hoofdingang bevond . Rechts van deze poort was namelijk een andere ingang die toegang gaf tot " het Straatje " . Daarin vond men rechts één enkele rij pakhuizen , een twaalfstal misschien , doorlopend tot aan een zijuitgang van de vismijn waar zich de conciërgewoning bevond en waar later de bestuursburelen zouden gevestigd worden . Deze toegangspoort lag tegenover de " Slijkput " , een rest van de eerste kaai van Oostende .

In de tijd waarover ik het heb gespeeld deze " Slijkput " nog een grote rol want daar kwamen vrachtboten aanleggen . Daartegenover , rechts naast de uitgangspoort in kwestie , bevonden zich de burelen van firmas die zich over de in- en uitvoer van de goederen ontfermden . Ik wil meteen deze kwestie afhandelen , want met vis heeft ze niets te zien , en zo ben ik er meteen vanaf .

In de jaren ' 90 was er op deze plaats dus een zeevaartlijn gevestigd . Eerst waren er de Londenboten : de " Swift " en de " Swallow " (paddelboot) . Ze vervoerden gemengde koopwaar . Ik herinner me nog dat ze veel gedroogde chicoreien wagnamen . Die chicoreien waren in klompjes gekapt , en als er een zak openberstte , vulden wij onze zakken . En lekker dat die sjieken waren !

Dan logde de Mij. John Cockerill ook een lijn in (1897) . Ze beschikten over drie schepen : de " Topaze " met als kapitein Pedro Delarue , een Bruggeling . Hij heeft eenmaal zijn zinkend schip gered . Dan de " Saphir " , met als kapitein De Herdt . Dat was een echte heer , zoals hij steeds om 2 uur aan boord kwam , net gekleed met deukhoed en met een regenscherm aan de arm . Als derde schip was er de " Rubis " , kapitein Renier en later Van Glabbeke .

Korte tijd nadat de Cockerillboten in werking traden bleven de Londenboten achterwege .

Rechtover de vrachtschepen waren op de kaai grote houten hangars opgericht ten hunner gerieve . Later , toen die schepen al lang verhuisd waren naar de kaaien bij het Sas , dienden die hangars nog om de haring te beschermen van trailers van de Oostendse Rederij , die nooit in de eerste handelsdok kwamen om hun haring te lossen zoals gebeurde met de schepen van de andere rederijen .

In de bijgebouwen van de vismijn , steeds aan de zelfde zijde , was ook gevestigd het bureel van Georges Périer , die in die jaren agent was voor Cockerill . Later heeft deze

firma zelf een kantoor betrokken op de eerste verdieping van het huis Cavereel , hoek Visserskaai en Paulusstraat .

In die vroege jaren was er ook een verzendbureau van " X. Meny & C° " en een van " Freyman & Van Loo " maar ik geloof dat de naam Van Loo er nog niet bijstond . Die Van Loo , zoon van een jolleman van het Zeewezen , trad in dienst van de heer Freyman als bediende , huwde diens dochter en werd vennoot .

We zitten nu langs de achterzijde van de vismijn en daar waren twee hoge en even nutteloze vierkante torens gebouwd. We hebben dus de buitenzijde volledig gezien en we trekken weer naar binnen langs een van de hoofddeuren die 's avonds met de ijzeren deuren werden afgesloten .

o

o o

Nu moeten we spreken over de mensen die de pakhuizen bevolkten . Dat is erg moeilijk want de meesten zijn reeds lang gestorven en we zouden dus alleen maar het goede over hen mogen vertellen of het kort maken en zeggen : de brave mensen waren in de meerderheid en de rest deugde niet . Maar als we een tijdperk tot het leven willen roepen dan moeten we de mensen naar voor brengen zoals ze waren , of minstens , zoals ik ze heb gezien . We zullen bijgevolg , één voor één , alle pakhuizen bezoeken en zien wie we daar ontmoeten .

1 - Gusten Goes met zijn vrouw Héléne Pattijn . En gezien vele pakhuizen meer dan een huurder onderdak gaven vonden we daar ook nog Lotje Nassel met haar wit tuitje en haar gaanstok . In de eerste jaren van de eeuw was daar nog als baas , de vader van Gusten , Charles Goes , een grote , struise oude man .

2 - Rond de eeuwwisseling was dit bezet door de gebroeders Vanhooren . Ze werden opgevolgd door Stansje Devos , met nog andere Bruggelingen die met vis leurdren of in hun stad een standplaats hadden op de vismarkt , zoals Laatje .

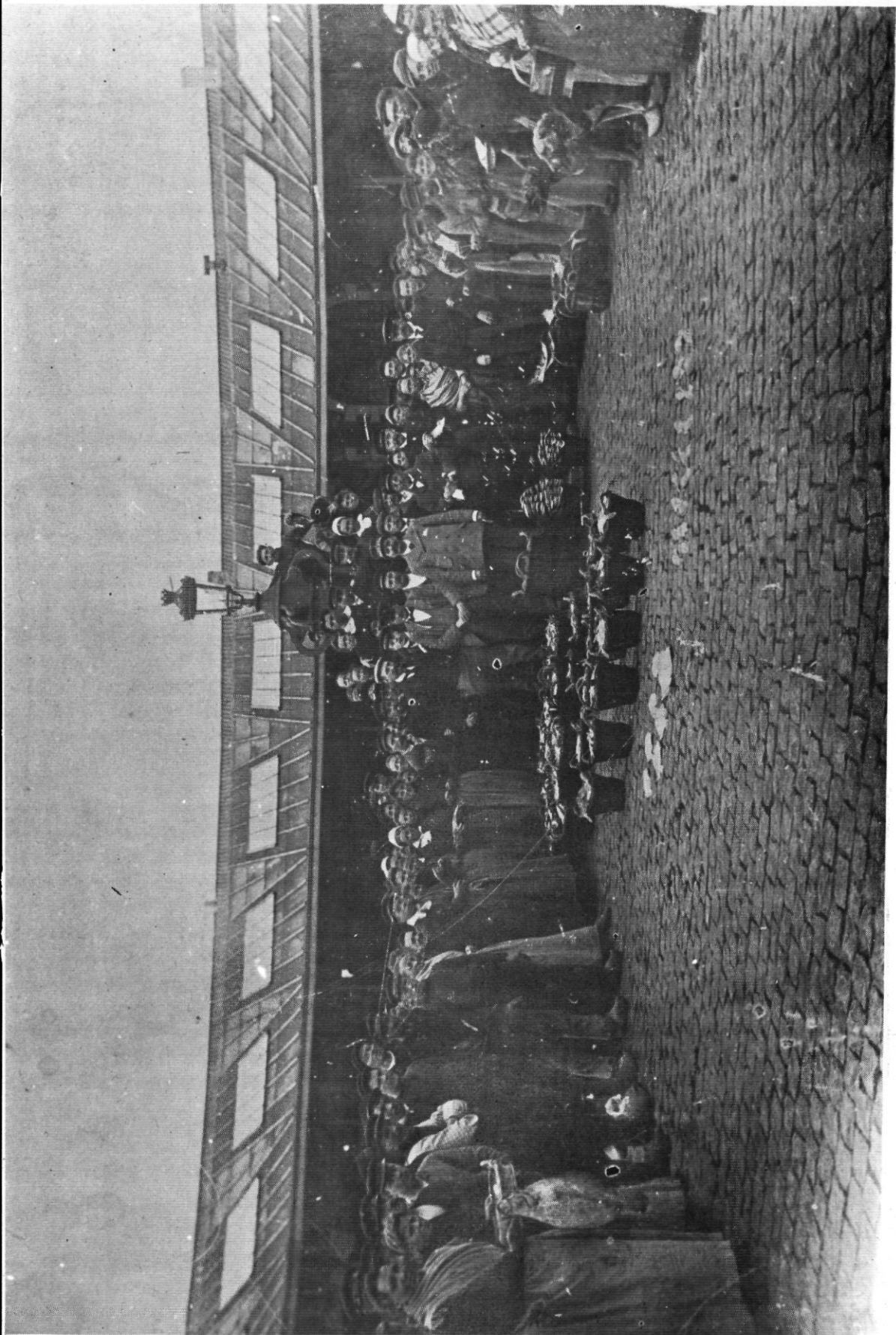
3 - Louise Barbé . Een braaf mens met een wit tuitje . Ze was hertrouwd met " menhère " Hendryckx , die geen slag deed maar elke namiddag naar de Brusselse koerspleinen trok .

4 - Reder Jules Baels . Hij was gedurende enige jaren ook viskoper , samen met Emiel Vanparys . Ze verzonden veel naar Parijs op eigen risico en tegen commissieloon (vente) . Emiel is later bezweken ten gevolge van een autoongeval .

1	Matille Rence (Reilzen)	13	Jules Vanderputte (tegenschrijver)
2	..... Meire	14	Nette Dumon
3	Jef Chaffart (Sava)	15	Berten Vroome (Reder)
4	Sissen Verrecas	16	Leonie Roose (Smoetgat)
5	Pol Verhulst	17	Een mijnpeerder
6	Camille Hubrechsens	18	Johnnie Simons (Bulte Carbon)
7	Louis Diericx-Visser (Louis van Pede)	19	Netje Macqué
8	Pros Peellaert	20	Lieze Therry
9	Pol Swaels (commissaris)	21	Jan David
10	Henri Lauwereins	22	Fille Delbol (Fille Delleboge)
11	Jules Van Wouw	23	Alfons Cornellie
12	Eugeen Quyo	24	..... Henderson

- 5 - Jules Claeys . Rijke Bruggeling en een fatsoenlijk man . Na zijn dood kwam eerst zijn zoon Etienne , naderhand de dochter naar de mijn om hun belangrijke viswinkel te bevoorraden .
- 6 - Philomeentje Vanhooren die gehuwd was met voerman Jan Denecker . Gedurende de oorlog verbleef Philomeentje met haar beide dochttertjes in Londen . Jan bleef hier . Het gevolg was definitieve scheiding en de vrouw is niet meer teruggekeerd naar de vismijn . Haar pakhuis werd bezet door de gebroeders Vanhooren, voormeld , die afkomstig waren van Lombartsijde .
- 7 - Pros Peellaert , vishandel en visafslag . Hij hield tevens jarenlang een goedbeklant café rechtover de vismijn . Zijn enige zoon sneuvelde in de eerste oorlog .
- 8 - Mathilde Acken (Matille Wulf) . Ze was reeds een oude vrouw die samen met haar even oude maat , Liza , wat kocht om in het klein voort te verkopen of te venten . Beiden waren typische vrouwtjes met kaketuutjes .
- 9 - Wolter : Oude , brave Duitse staatsburger . Specialiteit van fijne vis . Zoals alle hier verblijvende Duitsers verdween hij natuurlijk bij het uitbreken van de oorlog in 1914 . Martin Jans was toen zijn bediende . Deze had zijn ambt van postbediende opgegeven om bij de h. Wolter in dienst te treden , waarschijnlijk op belofte na een tijdje de handel te mogen voortzetten .
- 10 - Firma Auguste Pede - Christiaen . Groothandel in vis en wijnen . Dat waren toen rijke mensen die zich in de vismijn niet vertoonden . Er was hoofdzakelijk handel in fijne vissoorten en gedurende de winter hadden ze nog daarbij de uitvoer van ijle haring naar Duitsland . De zaakvoerder was Louis Dierickx-Vis-sers , gekend als Louis van Pede . Hij was een geboren farceur maar hij kon er niet goed tegen als hij zelf het slachtoffer was van een poets . Zoals de meeste bedienden van firmas die buiten de vismijn gevestigd waren , had hij nooit gedaan met zijn werk voor halfnegen 's avonds , want Madame zou gereklameerd hebben zo men vroeger ging de brieven laten tekenen . Nu , Louis was maar één voorbeeld . Als er geen werk meer te doen was dan ging men maar biljarten of zo . Om 6 of 7 uur keerde men dan maar terug naar het bureel om zeker te zijn niet klaar te wezen voor het gewenste uur .
- 11 - Naast Pede vinden we Matille Rence . Ze had een clientele van kleine handelaars uit Roeselare , Kortrijk en Menen . Ze was in haar jonge jaren een nogal schuwe broeder , en heeft , zoals nog anderen , menig kampje geslagen . Met ouder worden is ze natuurlijk verstild . Later is Matille in een der 5 nieuwe pakhuizen gegaan die op de plaats van de administratieve burelen werden opgetrokken. (zie verder) Dat was na de oorlog en Pede heeft dan het pakhuis nr. 11 ingepalmd .

12 - Cranshoff , uit Doornik . Hij was een lange , magere man met " barbiche " , een deftige burger van rond de 60 . En daar was ook nog gevestigd de " zware " Herminie Depauw (met kake-tuutje) , moeder van Richard Lucas die huurder was van pakhuis nr. 26 .

Het schijnt dat haar man , zeeman , verdween gedurende 20 jaar of zo , en toen hij terug boven water kwam was Herminie natuurlijk hertrouwd .

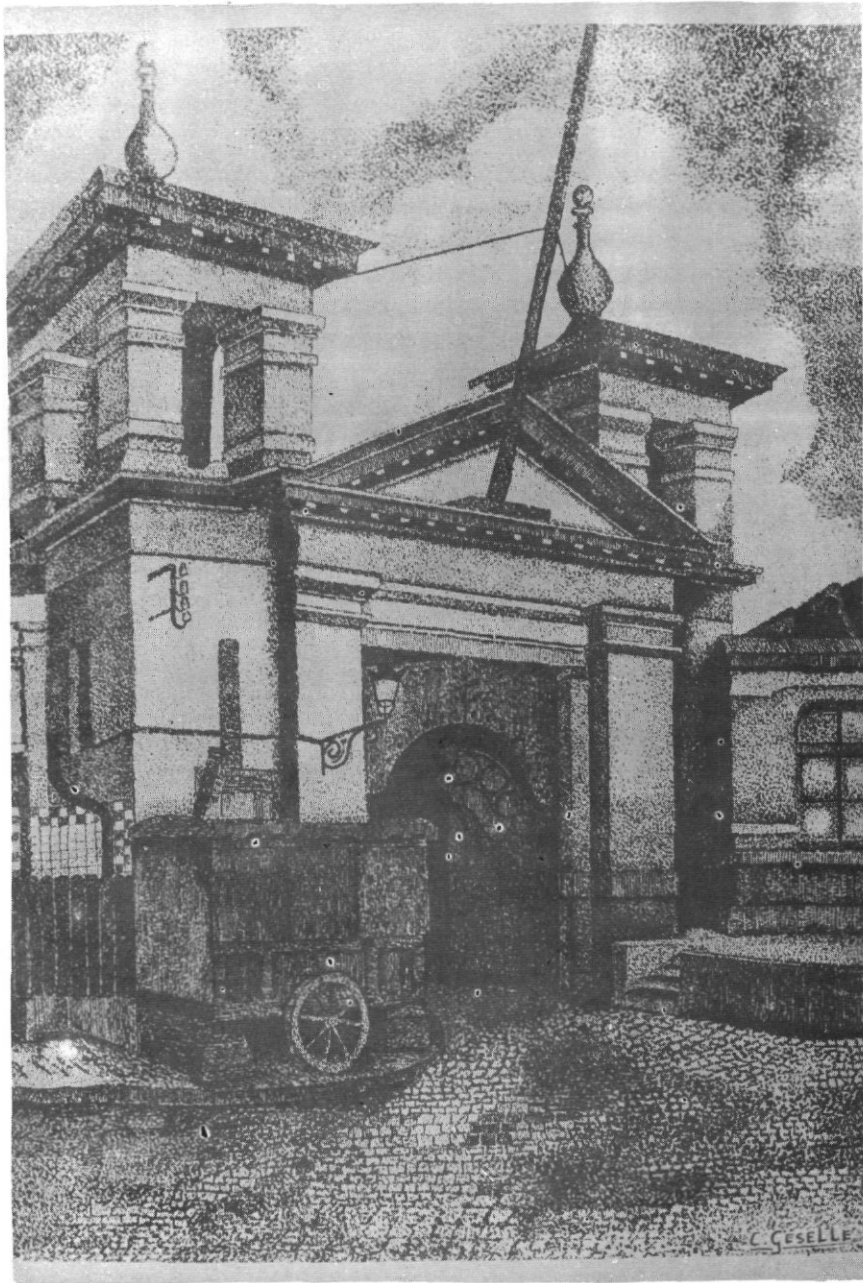
Boven nummer 12 had Alexis Degrave , visafslager voor enkele sloepen en schiptjes , zijn bureeltje . Papa Degrave , een nochtans verstandige vent , hield zich meer bezig met paardekoersen dan met zijn werk en is eraan ten gronde gegaan . Zijn zoon Raymond , een brave jongen , deed het werk maar stierf rond 1908 aan " 't vuur in de buik " . Dat was appendicitis , maar men kon dat in die jaren nog niet opereren . Een andere zoon was mijn helper na de oorlog maar hij had de ziekte van zijn vader - paardekoersen - meegekregen , met al de gevolgen vandien en reeds in 1923 week hij uit naar Engeland . De jongste zoon , Fonsje , sneuvelde als officier . De oudste zoon , Herman , was groot-invalide na de oorlog . Hij kreeg naderhand het postje van afslager van klikjes en deelvis , aan het sprotkot . Dat was een houten barak , opgericht aan de noordelijke hoofdingang , en waar de sprout en ijle haring werd verkocht op staal .

Herman lag gedurig overhoop met dat stel wijven dat het cliënteel vormde voor zijn visjes . En scholden ze op Herman , dan kon deze hen nog luider tegenbrullen en hij beschikte over een krachtig vocabulair . En dat moest , wilde hij niet onder de voet gelopen worden .

13 - Vishandel Ed. Nierinck , ook visafslager en opvolger van Dossaer , die in het jaar 1887 een rol speelde in de vissersopstand die gericht was tegen de vreemde vissers die hier kwamen verkopen .

14 - Mejuffrouw Pavot - Oude " lady " . Ze had maar een paar klanten voor fijne vis . Het pakhuis stond dus leeg . Maar ze bezat een oesterput gelegen aan de Kapellestraat waar de garage van Vieren nadien gebouwd werd . Dus in de rij van Valcke . Het water werd getrokken uit de eerste handelsdok . De firma verdween met de oorlog , net als zovele andere .

15 - Jules Ghijs . Deze woonde te Oudenaarde waar hij ook een visrokerij bezat . En hij had plaats genoeg om de firma Georges Ballion en Hinten Steenacker bij zich te nemen . Beiden waren voordien werkzaam bij Henri Aspeslagh - Georges als bediende , Hinten als knecht . Dat was rond 1902 , maar rond 1907 stierf Georges , geveld door de kwaal des tijds . Van dan af dreef

Hinten de handel alleen . Hij heeft altijd zijn plan kunnen trekken . Jan Desmedt , zoon van de gemeentesecretaris van Bredene was enkele jaren bij hem als bediende .

Toen Hinten nog werkmán was nam hij het stamineetje over van Senave , op de Vuurtorenwijk , aan het einde van de Marinastraat en dicht bij het gebouw van de duivenschieting . Later werd zijn huisje , samen met nog andere , afgebroken en Hinten verhuisde naar Het Sas . Hij is daar gestorven na veel mizerie van familiale aard .

16 en 17 . - Ik herinner me niet wie daar huisde voor de oorlog . Toen de vrede was weergekeerd werd nr. 17 betrokken door Lize Therry (David) . Van viswuvetje met een paar leurmanden , voor de oorlog , is zij een der strafste handelaarsters van de vismijn geworden .

18 - Chiliatte . Deze was een Luiker-Waal . Een ernstig man . Na de oorlog werd het pakhuis bezet door Rance Caron en Mène Scheppers .

19 - Edward Nierinck , voorzied , had daar zijn bureel . Hij stierf in het begin der eeuw maar de opvolgers hebben de zaak kunnen voortzetten .

20 - Henri Lauwereins . Vishandelaar maar in hoofdzaak afslager voor de rederij Golder . Van 2 schepen in 1901 tot 4 schepen rond 1908 - 10 . Maar de zaken werden heel goed toen in 1910 verscheidene stoombootjes hier hun vis kwamen verkopen met vangsten afkomstig uit de Moray Firth . Het waren bootjes die de Deense of Zweedse vlag voerden en ze mochten niet binnenlopen in Engeland op gevaar hun vis aangeslagen te zien .

De Moray Firth was en is nog steeds een paagrond , en voor de Engelse vissers verboden . Dat duurde tot de oorlog uitbrak . Ze brachten prachtige vis , kabeljauw , pladijs , steenschol , soorten die hier juist te kort waren .

Enkele tijd voor die schepen hier regelmatig begonnen aan te leggen , had reder Henri Aspeslagh (pakhuis nr. 21) tegen mij staande gehouden dat er in Oostende slechts plaats was voor ten hoogste 20 visbakken . En zie ! Met 10 of 12 erbij fleurde de vishandel op ! Natuurlijk , gezien de Oostendse markt nu elke vissoort kon leveren : kust ; Noordzee , Kanaal , Moray , IJsland en Feroé . En Mr. Aspeslagh kocht dan maar eveneens 3 schepen bij . Hij had er dan zeven .

Het was ook bij Aspeslagh dat de bediende het ellendigst behuisd was . De baas zat weliswaar ook in een slecht verlicht bureel , maar Fonsje Deceuninck , die later zijn schoonzoon zou worden en gemeenteraadslid , zat aan de achterzijde .

Er waren slechts twee kleine venstertjes , beginnend aan de vloer tot op één meter hoogte . Er was dus geen licht bovenaan, tenzij , eerst een petroleumlamp en later electrisch .

De rederij was er een in collectieve naam . De kapitaalbrengers waren , volgens ons werd verteld , mannen met poen uit Rijsel , Roubaix en Tourcoing . De namen van sommige hunner boten lósen er niet om : Tourquennois , Nervien , Franco-Belge , Neptune , Numitor , Nautilus , Nerée , enz .

Vader Aspeslagh was als reder een zorgzaam man . Bij de verkoop van zijn vis stond hij steeds vlak achter zijn bediende-afslager . Wanneer deze de verkoop niet hoog genoeg inzette, kreeg hij van zijn baas een schop tegen zijn hielen . De toenmalige verkoper , Alexis Verbanck , ging dan maar in de goot staan waar hij buiten bereik was .

Na de dood van Henri Aspeslag heeft de firma hoogten en laagten gekend en als rederij werd ze stilletjes afgeschreven.

22 - Victor Derudder , of liever Eufrasie . Was in die tijd een van de grootste bedrijven van de mijn en is dat ook nog tientallen jaren gebleven . Specialiteit : vente , die in deze periode nog rendeerte .

Eufrasie was een braaf , serieus en naarstig vrouwmens , groot en grof gebouwd , en ze hield de stake recht. Een telefoon had ze niet , zo min als de andere venters . Zo , half voornoen kwamen de telegramdragers zonder ophouden de uitslagen van de verkoop te Brussel , Antwerpen , Gent , Mechelen en andere plaatsen naar de afzenders brengen . Op die uitslagen baseerde Eufrasie dan haar verdere aankopen . Jarenlang was ze bijna doorlopend in blijde verwachting maar steeds stond ze in de bres om in de vismijn de boel te verwerken . Rond de elf kinderen moet ze grootgebracht hebben en hen een broodwinning bezorgd. Als er een ogenblik geen werk was , moest dochter Leonie niet denken zich even te ontspannen . Het klonk dan : " Leonie , pak je brei en brei ... " . Dat werd een spreekwoord in de vismijn.

Op haar Victor moest ze niet veel rekenen . Deze liep liever niet in de weg en zocht zijn tijd elders door te brengen.

23 - Romanie Bakkers - of liever Weduwe Louwyck- Debacker uit Brugge . Dreef een bloeiende handel , zelfs nadat haar ziekelijke man overleden was in de eerste jaren van de eeuw . Een der schoonste vrouwen die ik ooit gezien heb . (kwestie van smaak - R.V.) Emiel Vanparys is enige jaren lang haar " chevalier servant " geweest . Nadien was het Pros Peellaert . Ze was altijd vriendelijk en welgemanierd tegen ieder - een echte dame- en eigenlijk te goed om hele dagen in de mijn te lopen .

24 - Henri Van Graefscheppe . Was in de eerste jaren van de eeuw geassocieerd met broer Tjeppen en broer Alfons . Deze laatste bezat in de Cirkelstraat een oester- en kreeftenput en ook een drukkerij waar het weekblad " Le Phare " gedrukt werd . Na de scheiding werkte Henri voort op eigen naam . Hij was liberaal gemeenteraadslid en voor zitter van " Help U zelf " die de tegenhanger was van de Katholieke Volksbond . De socialisten telden toen nog niet mee .

Hij was een fatsoenlijke , stille heer , struis gebouwd en had steeds een halve buishoed op . Toen zijn bediende, Wardje Steenacker , soldaat werd , kwam Guusje Volbrecht in zijn plaats . Deze bleef lange jaren in dienst , ook bij de zoon Henri , maar is later op eigen vleugels gaan vliegen .

Henri Van Graefscheppe had tevens een viswinkel in de Weststraat (Op deze plaats waren er op een zeker ogenblik drie viswinkels , schier vlak naast elkaar) .

25 - Richard Lucas . Zoon van Herminie Depauw voorzeid . Hij dreef een stille handel , was ook koersman maar bleef rechttop en betaalde regelmatig . Dit in tegenstelling met zovele anderen die door de zelfde passie waren bezeten .

In die jaren was daar ook het bureel gevestigd van reder Cesar Degroote . Cesar had een nors opzicht en mengde zich niet met het publiek . Hij bezat drie schepen : 0.1 - "Mercedes" . De schipper , Jan Klausling , was de eerste die naar IJsland voer. Dat moet in 1900 geweest zijn . Dan de 0.63 - " Héléne " , schipper Pito Nassel , wiens zoon militair dokter geworden is en een generaalsdochter huwde . Pito ging niet naar de bruiloft . " Wat moet ik daar doen bij al dat groot volk " zei hij . Waarschijnlijk zou alles in het Frans verlopen en Pito kende er geen gebenedijd woord van .

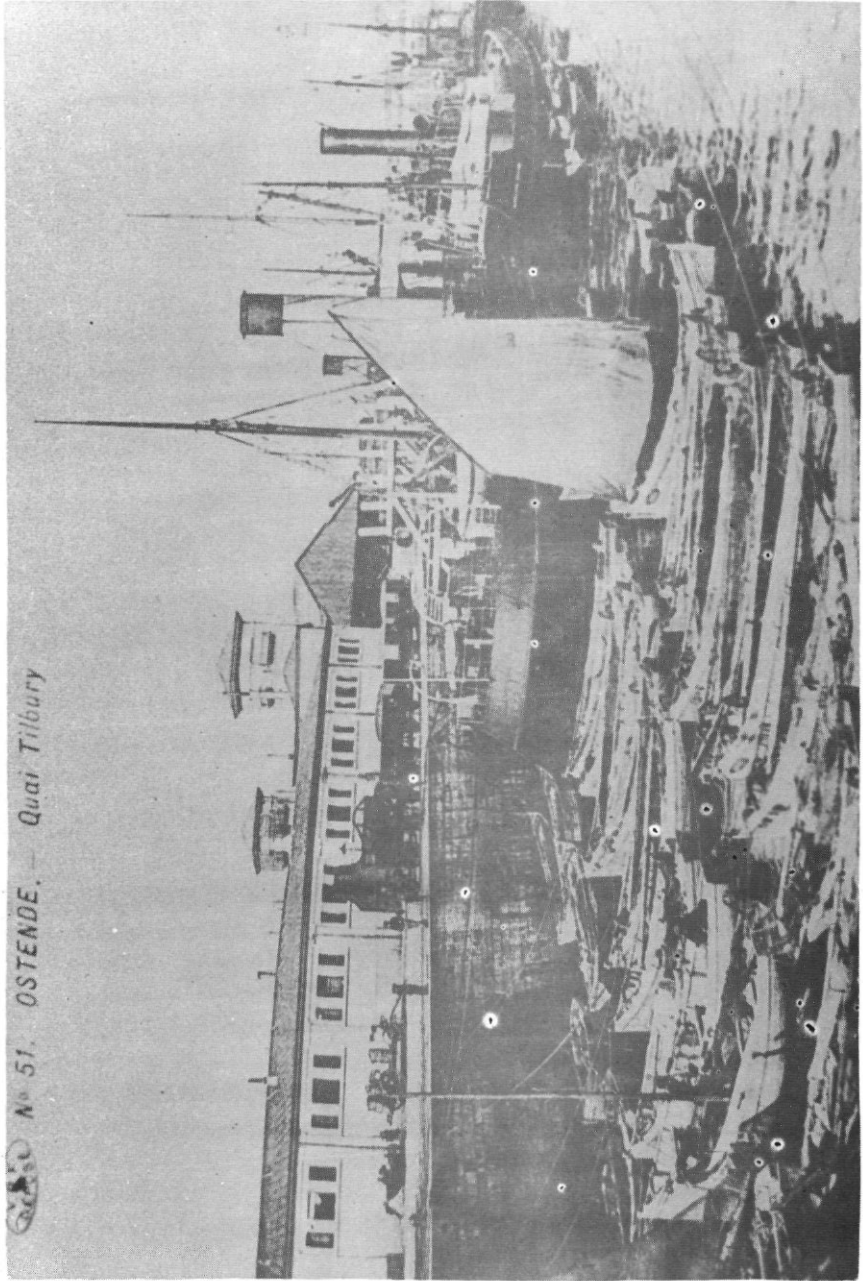
Als derde schip was er de 0.73 - " Germaine " .

26 - 27 - Halewyck - Royon . De eigenaar van deze belangrijke firma was een oude heer . Zijn bureauchef was Charles Osterwind en de koper , Jules Van Wouw .

Rond 1908 nam Osterwind de handel over en bleef kopen op naam " Royon " . De nog jonge bediende , Camille Hubrechsén , werd afgedankt om plaats te maken voor de schoonbroer van de nieuwe patroon , nl. Charles Delaruwiere . Hubrechsén moest natuurlijk iets anders aanvangen en begon een vishandel , samen met Wardje Beauprez die toen werkzaam was bij Pol Hessens , en specialiseerde zich , ALS EERSTE , in het versturen van " petits colis " . En deze handel bloeide zodanig dat hij dra navolgers kreeg . De vennootschap hield echter niet lang stand .

Nº 51. OSTENDE. — Quai Tilbury

28 - Over dit pakhuis zou ik een boek kunnen schrijven want daar had ik mijn bureel . Ik zal me echter wijslijk beperken .

Tot 1908 bevond zich onder het bureel de noordelijke uitgang . In dat jaar besloot het beheer van de " Pêcheries à Vapeur " , benevens rederij , ook aan vishandel te doen , en ook winkels op te richten in het binnenland . Ze zagen dus de zaken groot . Toen de gevestigde vishandelaars zulks vernamen sloeg de schrik hen om het hart . Ze waren bevreesd dat de P.V. de beste vis van de eigen schepen zou rechtstreeks afnemen en aldus een unfaire want machtige concurrentie in leven roepen , wat theoretisch mogelijk was .

Ze besloten dan ook de vis aangevoerd door de P.V - schepen te boycotten en ze aan te kopen aan een veel lagere prijs . Dat zulks onmogelijk was , bleek later .

Nu , P.V. zette zijn wil door , maar moest voorbereid zijn om zelf te kopen en te verzenden zo ze gedwarsboemd werden. In het geniep vroegen ze de toelating aan het stadsbestuur , de toegangspoort te mogen omvormen tot pakhuis , met behoud van het bureel boven . Dit werd natuurlijk toegestaan want het blauwe schepencollege kon niets weigeren aan blauwe , invicedrijke John Bauwens .

Bekend werd , dat op een maandag , de P.V. zou beginnen handel drijven . De zaterdag ervoor werd de poort afgesloten , visbakken werden gemetst , een ingangspoort geplaatst . Kortom, in één dag was het pakhuis kant en klaar . En laat ze nu maar boycotten ! Dat geval kende volgend verloop :

De maandag : Eerste beurt is aan de P.V. Tweede beurt, een schip van Golder , en dan de mijn rond , volgens beurt nog vis van P.V. en andere reders . Ik begon te verkopen : 10 manden grote roo-soldaten aan 2 frank de mand . (De zelfde vis van Golder , ernaast , kreeg 4 frank de mand) . Maar dat paste niet in het kraam van de kopers . Enerzijds dat sommigen vis kochten aan halve prijs , terwijl de anderen de volle pot dienden te betalen . Waar moest dat naartoe ?

En het was gedaan met dat systeem . Er werd weer vergaderd voor de zoveelste maal . De boycot zou zich beperken tot de tongen , die toen de hoofdbrok vormden van de aanvoer door de visbakjes van de P.V. Deze bedreven gedurende de zomer bijna allen de visserij op de Spaanse en Portugese kusten waar hoofdzakelijk grote tongen gevangen werden . Maar het koopkan- toor van de P.V. was daar tegen bestand en hun specialist , Tjeppen Graefscheppe, wist ook waar de tongen moesten aan de man gebracht worden . Kochten de kopers dus goedkoop dan offreerde P.V. met verlies .

Na enkele dagen kwam ruzie onder de viskopers en er werd besloten dat ALLE gekochte tongen door gelijk wie naar het pakhuis van Mamsel Pavot moesten gebracht worden om er privaat herverkocht te worden . Dat ging door gedurende enkele dagen maar het vlotte ook niet . En zoals Hinten Steenacker me zei : " Ik koop daar een mandje bloktongen dat ik absoluut nodig heb. Het wordt naar het pakhuis van Pavot gedaan om hermijnd te worden en ik ben het kwijt ! Ik doe niet meer mee ! " En daar ze allemaal zo vaarden , elk op zijn beurt , stuikte het systeem ineen na enkele dagen .

De handel van de P.V. kon dus normaal voortgezet worden onder de naam " Piscator " , maar de co-directeuren , Gustaaf Vandenberghe en Tjeppen Graefscheppe waren , wat commerciële geest betreft , niet van de strafsten . Tjeppen had waarlijk een vijs los . De dagen dat hij welgezind was zou je je kreupel gelachen hebben met zijn spreuken en liedjes , maar wee als hij slecht gezind was ! Dan was hij gevaarlijk en we vreesden werkelijk dat er eens iets ergs zou gebeuren met hem - of met ons . Hij stierf rond 1911 .

Nadien liep het in het honderd , de boel ging stilaan om zeep . Wel stond de zaak nog op zijn wankele benen toen de oorlog uitbrak , maar na 1918 werd alles in de doodboek gestoken .

29 - Fia Willems . Ze was een belangrijke koopster , een snel , dik vrouwmens die dichtaan de 50 was toen de oorlog uitbrak . Het was een braaf mens die al jaren gescheiden leefde van haar man . Boven haar blozend gezicht droeg ze een wit tuutje .

Haar zoon vaarde op de koopvaardij met Noorse schepen en hij bestemde zich voor het Loodswezen . Hij kwam in zijn ledige tijd moeder helpen in de vis . Hij kreeg hierbij een prik in de hand van de sparregraat van een pladijs (rond 1910) . de hand verzwoor en Jef kreeg een stijve middenvinger , naar binnen gebogen . Adieu Loodswezen , natuurlijk , en Jef Durand is vishandelaar geworden na zijn moeder . Hij heeft het zich waarschijnlijk nooit beklagd .

30 - Ik weet niet meer wie dat pakhuis betrok . Verrecas , uit Brugge ?

Na pakhuis nr. 30 volgden de kantoren van het vismijnbestuur , die de plaats innamen van 5 grote pakhuizen . Na de oorlog , toen er een tekort was aan pakhuizen , vloog het bestuur naar de achterkant van de mijn , waar Pito Denturck , politieagent - concierge , woonde . Dat is de uitgang waar ook het " straatje " in eindigde .

De vijf afdelingen van de directie die gelegen waren in de ronde , tussen pakhuis nr. 30 en pakhuis nr. 1 , droegen geen nummer en we zullen ze gemakkelijkshalve : A.B.C.D.E. noemen . Vlak ervoor stond een lange stenen tafel , waar de haringstalen werden uitgestald .

A was bestemd voor de tegenschrijvers

B - Viskeurders - C - Knechten - peerders

D - Ontvanger , de heer Is. Vanhee . Na diens overlijden werd Pol Swaels ontvanger benoemd .

E - Bureel van de directeur . Dat was de heer E. Valschaerts die in de '90-er jaren benoemd werd uit politieke overwegingen, zoals ten andere al zijn ondergeschikten . Hij was een brave man die meer van muziek kende dan van vis want hij was muziekmeester van het orkest van de garde-civiek , en woonde Zuidlaan 100 , in de villa " GOUNOD " . Hij was daarbij erg bijziende . Hij heeft nooit een mens zeer gedaan in de vismijn maar hij heeft ook nooit iets verbeterd of gemoderniseerd . Hij kwam zelden uit zijn bureel .

Na zijn overlijden in 1913 werd de heer Pol Swaels benoemd . Dat was ook een brave mens , dat wel , maar anders : een zero ! Ik herinner mij nog een interview dat hij toestond aan de reporter van " La Dernière Heure " . In de vismijn is toen een schaterlach opgegaan als nooit te voren !

Als tegenschrijvers waren er : Jules Vandeputte of " Juul Pitte " en ook aan het begin van zijn loopbaan : Pol Swaels . Jules was een correcte man in alles en waarschijnlijk de enige die nooit een zoodje vis vroeg . Maar hij kon niet rap schrijven want hij begon elke dag met het slijpen van een drietal potloden die een punt kregen van bijna twee centimeter lang en dan schreef hij heel voorzichtig om deze punten niet te breken . Het gevolg was dat wij , van onze kant , niet zo rap konden verkopen .

Viskeurders . Dat waren : Pier Gheysen , gewezen stuurman op de sloepen , een brave , stille oude man , en Charles Defer . Deze laatste was in mijn tijd ook reeds een oude , lelijke schele vent geworden maar in zijn jonge tijd moet het iemand geweest zijn want daar werden Decamerone-anekdoten over verteld die hij stelselmatig logenstrafte . Ik stond goed met Charles want door mij kon hij soms nog een paar frank verdienen bij het afslaan van de kabretvis van de scheepbemanningen .

Mijnpeerders . Er waren er zo een tiental , allen oude vissers. Hun werk bestond erin , de vis aangebracht door de wagens , op zijn plaats te zetten in de beurt van het schip (manden) of op hopen gooien (grote ronde vis) , en dan bijzonderlijk zoodjes krijgen . Na de verkoop moesten ze de mijn uitspuiten en

Louis

Valentine *MARS*

vegen , de vrijdag de verstopte riolen doorsteken want met dat stro dat bij de verpakking gebruikt werd waren de rioolbuizen telkens verstopt .

De rechtstreekse chef van de mijnpeeders was Pito Denturck , voornoemd , een grote zware kolos op lemen voeten (door die eeuwige kozijntjes) . Pito was zoals gezegd politie-agent en conciërge . Hij woonde in de vismijn en omdat het volgens het reglement moest , samen met zijn vrouw . Die twee hebben echter jaren lang geen woord tot elkaar gesproken . Dat was gekend .

Volgende mijnpeeders herinner ik me nog :
Jan Crekillie . Hij had pikzwart haar dat volgens een oude vissersgewoonte wekelijks netjes in lijn afgeschoren werd in de hals
Jan Coopman , oude sloepenvisser , was chef-spuiter en ging telkens de bel luiden als moest verkocht worden .

Dan nog Gusten Steenberghe , Henri Devettere , Pros Vanacker (doodgesmeten gedurende de oorlog) , Louis Verschelde of " de Dunder " , gehuwd met het visvrouwkje Fille Delbol en vader van Elodie (later groothandelaarster) en van Staf (de Schele) . Dan was er nog Pietje Rassaert . Deze was rond de veertig maar hij had op zee drie vingers verloren . Hij was de boodschapper van Mr. de Directeur . Ik herinner mij hem als een zeer koleirig ventje , dat wanneer hij dronken was , voor het bureel van de Directeur deze stond uit te kafferen voor al wat lelijk was en ondermeer steeds vroeg " wat hij deed met Pietjes pensioen van de Visserskas " (Pietje kreeg geen pensioen omdat stadswerkman was) . De Directeur hield zich wijslijk schuil in zijn bureel .

Dan waren er nog als peeder : Blommaert , Charles Dewulf en Fluppe Debeuf .

o

o o

Dan zijn er nog de pakhuizen van het "straatje " . Slechts van enkelen herinner ik mij hun bezetting . Beginnend aan de kant van de Visserskaai :

Leopold Hessens , gestorven rond 1908 . Hij werd opgevolg door zijn zoon Robert . Deze deed slechte zaken en ging failliet rond 1912 . Later was hij een tijd zaakvoerder bij de firma Pede . Het pakhuis werd overgenomen door Camille Willems die er neven huisde .

Willems was een der topfiguren in de handel . In de ' 90-er jaren liet hij zijn postje van briefdrager steken om bediende te worden bij Pol Hessens . Maar algauw overvleugelde de knecht de meester . De knecht was daarbij rijk gehuwd , en zeker jaar , de laatste dagen van december , bezocht zijn vrouw de cliënteel , op 1 januari gaf de knecht zijn ontslag , en was weg met de meeste klanten van de baas .

Het volgende pakhuis werd bezet door Nette Dumon, - kopen in het groot en dadelijk voortverkopen in het klein-. Ze kende geen letter of cijfer zo groot als de kerk , maar hield boek met een soort hieroglieden waarin zij alleen wegwijs was .

Dan volgde Netje Macqué , een braaf ouderwets wijvetje met wit tuutje . Dan weduwe Hermenie Verhulst , die na de oorlog in nr. 8 getrokken is , in de ronde dus , Een tijdje lang was ze waardin in " Het Meivisje " . Ze was de moeder van Frans Verhulst , een rare numero , die de zaken voortgezet heeft .

Dan had men nog Pol Verhulst , specialist in keilrog voor de Elzas , later pionier van de uitvoer van " staartvis " naar Italië . Hij was ook hotelier - Flandria Hotel - op de Serruyslaan , nevens de ingang van " Sint Sebastiaan " . Pol was een serieuze vent en flamingant . Tot op hoge leeftijd hield hij zich fit met velorijden en schrok er niet voor terug verre tochten te ondernemen in het buitenland op zijn koersfiets .

In het " straatje " had ge nog Camille Hubrechsen , die we al ontmoet hebben en Henri Declercq die later naar de ronde verhuisde . Neven Pol Verhulst was het pakhuis van Fille Delbol (Fille Delleboge) , later haar dochter Elodie die gehuwd was met Honoré Willems .

Dat is dus voor wat de pakhuizen betreft .

o

o

o

De Vissersvloot

In die tijd zaten we nog volop in de zeilsloepen , maar toen ik in de vismijn kwam hadden de stoomtreilers ook reeds lang burgerrecht verkregen . Er waren er reeds meer dan twintig .

De Pêcheries à Vapeur bezat er een tiental , Aspeslagh 3 met later nog een drietal erbij , Golder 2 maar later 3 grotere . Baels bezat er 3 of 4 , Cesar Degroote 3 , Pede 1 , en daar was dan nog de " Belgica " , 0.78 , die behoorde aan enkele grote kopers die dat schip deden bouwen om soorten vis te gaan opzoeken die op de markt niet te vinden waren . Maar we hebben daarvan weinig resultaat gezien .

De schepen van de P.V. herinner ik mij natuurlijk best . Toen ik einde mei van het jaar 01 in dienst kwam bij deze firma hadden ze 14 dagen te voor een boot verloren : de 0.55 " Prosper " . Daar waren nog , de oudste eerst : de 0.86 " Isa " (naar de naam van Mevrouw Stevens . De heer Stevens was voorzitter van de Beheerraad) . Als schipper fungeerde Constant Poelaert , een klein , nerveus mannetje en bijgelovig als niet één . Hij was van dat soort dat bij storm op zijn knieën ligt voor het O.L.V. beeldje in de kajuit , maar als de vangst slecht is niettegenstaande alle bezweringen , het zelfde beeld begint te beledigen en te verwersen , de gemeenste betitelingen eerst . Hij was van dat soort dus dat misschien nog geen halve eeuw geleden , als de visserij slecht ging , het beeldje , aan een eind korregaren gebonden , over boord gooide en meesleepte op hoop van beterschap . Ging het niet met goedheid , dan maar met kwaadheid !

Dan volgde de 0.20 " Alphonse , ook genoemd " Het Strijkijzer " omdat de reeling in een rechte lijn liep van voor naar achter . Het was nochtans het rapste schip van de Oostendse vloot . Kapitein Vincent Locquet (Jef Koba) voerde het bevel .

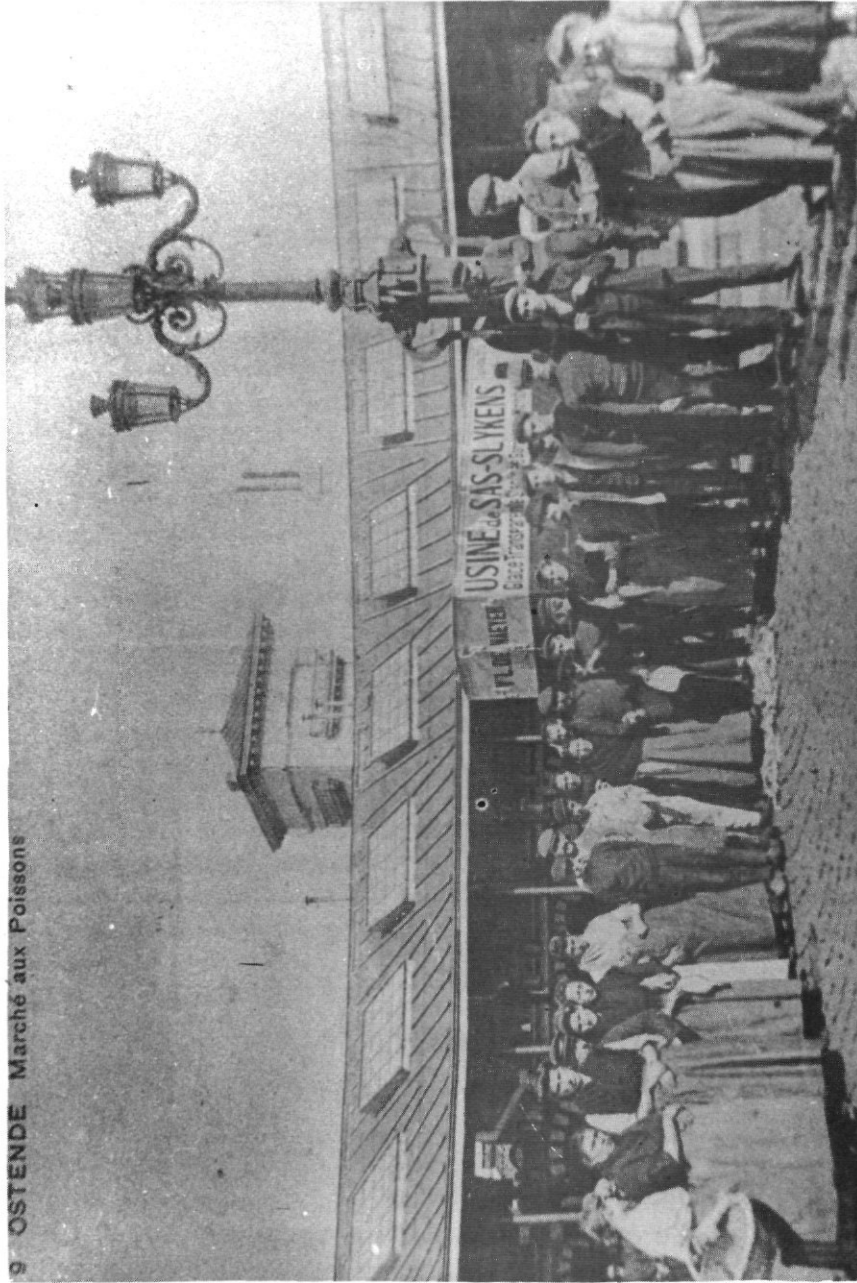
Was de machinist van de 0.86 een Duinkerckse Fransman , zo was deze van de 0.20 een Waal - Dupont -die evenmin een woord vlaams kende . Dat paste goed want de walmachinist Parent kende evenmin onze taal en heeft in al die jaren geen woord vlaams willen leren . De Vlamingen moesten HEM maar verstaan .

De naam " Alphonse kwam voort van beheerder Alphonse Benninck , goudsmid in Brugge .

Dan was er de 0.85 " Gabrielle " (naam van Mevrouw John Bauwens) , met als schipper Berten Coopman , grote , snelle vent met stoppelbaard onder de kin . Machinist was Emiel Steenbrugge die " staminee " hiel op de huidige Vindictivelaan (nu hotel Breton)

9 OSTENDE Marché aux Poissons

Verder had je de 0.82 " Albert " (naam van President Stevens) , schipper Emiel Coopman , broer van voornoemde Berten. Deze hield café aan de vismarkt en in zijn cabine hingen steeds platen en schullen te drogen . Hij blauwde die dan naar huis want hij verkocht ook droogvis . Machinist was Charles Herkens, die later walkapitein en walmachinist terzelfdertijd werd aan de " Ibis " .

Dan volgt de 0.89 " Gerard " (Gerard Vlietinck - beheerder uit Brugge) . Schipper was Em. Jos. Declercq met als machinist een Antwerpenaar , Jolyt . Dan de 0.88 met als schipper Aug. Declercq (Pater Clerk) , broer van voorgaande . De machinist was een Hollander : Marinus de Klerk - Wolters .

Vervolgens hebben we de 0.81 " Emmanuel " genoemd naar Em . Decloedt , uitbater van de baggerschepen , en ook stichter van zijn onderneming . Schipper op deze treiler was Louis Ponjaert met als machinist Wardje Dubrucqué , een klein , braaf mannetje afkomstig uit Antwerpen . Dan de 0.97 " Marie-Louise " (naar de oudste dochter van Dokter Bouckaert - Beheerder . Schipper was dikke Louis Dedrie , machinist Frans Lam - brecht . En ten slotte hebben we nog de 0.99 " Pêcheries à Vapeur X " , schipper Pier Defer , machinist Frans Berden , grootvader van organist Berden .

Effenaar dat een van deze schepen zonk , werd een nieuwe gebouwd , zo in 1903 , de " Roi des Belges " , schipper J.M. Declercq , in 1905 de " President Stevens " , schipper Louis Dedrie met John Correbeeck als machinist . Die twee hebben samen gevaren tot jaren na de oorlog .

Nu een klein woordje over de zeilvisserij :

Toen ik afslager werd op 1 juni 1907 waren er , buiten de stomers , nog een 50-tal zeilsloepen . De grootste rederijen van deze zeilsloepen waren : Van de Walle & Bauwens (een tiental) , Berten Vroome met eveneens een tiental en rederij Aug. Hamman die er niet veel minder bezat . Dan waren er nog enkele kleine reders van wie ik enkele namen onthouden heb : Van de Walle (Schele Wolle) , J. Wolter , Corneau , Miete Pitte .

Ik verkocht de vis van de sloepen van Van de Walle en Bauwens , terwijl Eugène Ouyo instond voor de vangsten van Vroome en Hamman .

In 1908 kwam het eerste vaartuig van de " Ibis " in de vaart , nl. een kustscheepje met hulpmotor , de 0.74 met als schipper Rochus Legein . Deze werd in later jaren een der beste schippers van de vloot en toen hij het varen stilletge , wal-

kapitein bij Decrop . Later kwamen nog schepen bij , de 0.73 " Ibis III " , schipper Tjèèsje Bailleul , die na de oorlog het varen stillegde en viskeurder werd . Nog later de 0.77 " Ibis IV " , ingericht als haringvaarder , maar het heeft in die hoedanigheid nooit potten gebroken . Verder de 0.75 " Ibis V " en de 0.76 " Ibis VI " .

De haringvangst met drijfnetten heeft in deze jaren bij ons nooit bijval gehad . Er was te dien tijde slechts één schip dat viste met drijfnetten , nl. dat van Carbonnez te Nieuwpoort . Het was een zeilschip dat zonk , denk ik , in 1914 . Er is ook een stoomlogger geweest , maar ik weet niet in welk jaar . De schipper was Siessen Calcoen , van Nieuwpoort , een nochtans ervaren haringvisser .

Twee of drie jaar voor de oorlog kwam zich hier nog een rederij vestigen ; de Delta Maatschappij . De directie werd aangeboden aan John Bauwens , maar hij sloeg het aanbod af , en stelde Jules Nierinck voor , die na de dood van zijn vader , Edward N. trachtte vishandel en visafslag te beredderen voor zijn moeder . Met de oorlog 1914 trokken deze schepen , zoals de rest van de vloot , naar Engeland , waar ze gedurende de oorlog vaarden . Ze zijn echter niet meer naar Oostende teruggekeerd .

o

o o

De Visafslagers

We hebben al kennis gemaakt met het directiepersoneel en de bijzonderste vishandelaars en nu moet ik nog het lijstje voorleggen van de bestaande visafslagers welke actief waren voor de eerste wereldoorlog .

1 - Pêcheries à Vapeur . Deze had zijn eigen bediende . Wie daar in dienst is geweest hebben we reeds gezien in het begin van deze verhandeling .

2 - Firma Jules Baels - Mauricx . Directeur was zoon Jules . Was na de P.V. de belangrijkste afslager ; 2 à 3 treilers , verscheidene sloepen en de meeste Panneschuiten , maar die kwamen niet zo regelmatig naar Oostende .

3 - Henri Aspaslagh had ook een eigen afslager , maar vergevoegde zich met de verkoop van eigen boten .

- 4 - Henri Lauwereins . Deze verkocht de vis van de schepen van de firma Alfred Golder - een drietal - maar rond 1910 kwam een vloot van kleine Engelse treilers de markt vervoegen - een tiental - met vis gevangen in de Moray Firth . Dat deed veel deugd aan de markt , en ook aan de porte-monnaie van mijnheer Alfred en aan die van Henri .
- 5 - Cesar Degroote , directeur van maatschappij onder gezamenlijke naam . Hij sloeg zelf de vis af van zijn schepen .
- 6 - Pros Peellaert , visafslager-vishandelaar . Hij verkocht voor enkele Pannenaars , maar kreeg rond 1910 de klandizie van de 3 schepen van Demunter (0.151 - 0.153 & 0.154) . Pros had gedurende enkele jaren Oscar Pottier in dienst .
- 7 - Eugeen Ouyo - Was toen reeds een vijftiger . Hij verkocht de vis van sloepenrederij Aug. Hamman (een tiental) en van de rederij Berten Vroome (ook een tiental) .
- 8 - Visafslag Ed. Nierinck - Had als klanten een paar sloepen en panneschuiten .
- 9 - Alexis Degrave . Verkocht vis van één enkele sloep , de 0.156 van reder Blomme en als het pastte de visjes van hier en daar een kustvisser .

o

o o

VERKOOP

De vis werd aangevoerd op platte, vierwielige wagens. Ze reden binnen langs de noordelijke hoofdingang en vertrokken leeg door de zuidelijke poort . Vervoerbazen Albert Lanoye en Jan Denecker werkten voor de stomers , Theofiel Verheyde (?) voor de meeste sloepen .

De beurtregeling was als volgt : .Eerst de stomers , vier staken . Dan kwamen de sloepen en de panneschuiten aan de beurt met elk een of twee staken . Vervolgens waren nog meer beurten voor de stomers .

De reders waren afkerig van de eerste beurt en daar was wel reden voor . De eerstgemaakte prijzen bleven aan de lage kant want niemand wist welke hoeveelheden zouden aangevoerd worden . Dat bleef streng geheim , zoals we verder zullen zien . Er werden dus allerlei listen aangewend om de eerste beurt te

VADER
CARON

MARS

ROSALIE

MATHILDE

vermijden : Een eerste reder liet zijn vis de ingang voorbij rijden en liet de wagen post vatten achter de vismijn onder de Tilbury-hangars . De tweede reder liet zijn vis dan op zijn beurt vertrekken maar was het gelapt ! Zijn vis was het die eerst binnengereden werd en volgens het reglement kreeg hij dus de eerste beurt .

De mandevis werd per soort op rijen van 10 gezet , terwijl de grote vis , zoals kabeljauw , in rijen van 20 tot 50 stuks op de grond werd gelegd . Koolvis , leng en vlaswijting vormden hopen van 50 of 100 stuks . Blauwe leng , lelijk van uitzicht, en tegenwoordig duurder dan witte leng werd eenvoudig over boord gesmeten . Dat was ook het geval voor staatvis tot het ogenblik , in het begin der eeuw , dat Pol Verhulst begon navraag te doen . De vis werd niet gewogen en zowel de afslager als de koper moest de te verkopen partij schatten alvorens tot prijsvorming over te gaan .

Bij de aanvang van de markt was het ook voor de kopers moeilijk een prijs te vormèn want de te verwachten aanvoer was nooit gekend en de meeste reders hielden aard en omvang van hun vangsten secret . Dat was natuurlijk schadelijk voor eenieder en in de eerste plaats voor de reder zelf , want indien hij wil dat de koper een goede prijs geeft moet deze toch op voorhand weten welke soorten en welke hoeveelheden op de markt zullen gebracht worden .

Bijvoorbeeld : De 0.126 , schipper Leire (toen de strafste visser) , varende voor de rederij Aspeslagh , kwam binnen van Faroë . De vangst werd , gewoontegetrouw , niet bekend gemaakt . Op de eerste beurt werden 6 manden prachtige steenschulden geplaatst....Op de tweede beurt van het schip , nogmaals 6 manden . Dit was alles voor de morgenverkoop . 's Namiddags verschenen nog 3 of 4 beurten met elk een 15-tal manden van de zelfde vissoort . Het gevolg was dat er in de voormiddag 15 fr. de mand werd betaald maar na de middag de prijs daalde tot 3 frank.

Indien de reder zijn vangst had bekend gemaakt , waren de kopers in staat geweest offertes te doen in binnen- en buitenland , en ware de prijs toch in doorsnee minstens 10 fr. de mand geweest . Ikzelf heb jaren gepredikt om te bekomen dat de reders op voorhand hun vangsten en verkooldagen zouden opgeven maar te vergeefs . Geen enkele reder wilde het voorbeeld geven en het is maar veertig jaar later dat in deze kwestie verbetering zou komen .

Het gevolg was dat gedurende de ganse morgen kleine koopjes werden verkocht hetgeen veel tijdverlies met zich meebracht . In de namiddag werden dan grotere partijen aangebracht die de ineensstorting van de markt veroorzaakten .

Na elke verkoop van een vangst , of gedeelte van een vangst , werd ter plaatse de optelling verricht en het product overgemaakt aan de ontvanger van de mijn . Ik heb al gezegd dat het opschrijven niet al te vlug ging en eens hebben we een stedelijke tegenschrijver kado gehad die niet kon optellen ! Hij is niet lang gebleven maar de man heeft het toch gebracht tot bureeloverste op het stadhuis . Zo kwam het dat de verkoop soms duurde tot 6 u 30 's avonds , bijzonderlijk gedurende de wintermaanden , en met de slechte verlichting die voorhanden was moest dan een acetylenelamp bijgehaald worden om ons toe te laten te schrijven .

Gedurende de zomer was er een ander nadeel : Grote partijen vis , aangebracht in de ochtend , geraakten niet verkocht voor de middag , bleven dus urenlang blootgesteld aan de hitte over de middag , hetzij onder dak of in de blote lucht , slecht afgedekt door banden zakkegoed . Ik zie ze nog liggen , die grote schaten van 20-30 kilo stuk , met omgekrulde vinnen , letterlijk verbrand door de zon . Veel vis was werkelijk verhit en toch waren er altijd kopers die ze meenamen . Wie ze at weet ik niet maar hoeft men dan verwonderd te zijn dat de vis een slechte naam had ? De viskeurders traden niet op . Het waren brave mensen , meestal oud-vissers , die wensten goed te staan met eenieder - ook omwille van het zootje vis - en hun strengste oordeel was : " Goed voor de verkoop op conditie dat hij direkt ge-et en wordt . " Daarmee waren ze er van af !

De verkoopuren waren van 8 tot 17 uur met een middag-pauze van anderhalf uur . Maar in werkelijkheid begon de verkoop later , soms om 8 u 30 want er werd meestal gewacht op de trein die aankwam om 8 u 06 - en soms vertraging had opgelopen - en die de Brusselse en Gentse kopers aanvoerde .

De verkoop duurde dus de ganse dag en op iedere weekdag , ook op tweede paasdag enzo . Dagelijks kwamen schepen op de markt , daarom geen treilers , maar wel zeilsloepen en deze liepen binnen op elk uur van de dag en bijzonderlijk gedurende het zomerseizoen , tot 's avonds laat . De controle was natuurlijk weg vanaf 17 uur , maar wij mochten verkopen op eigen risico en 's anderendaags de opbrengstcijfers overmaken aan de stadsdiensten . Het laatste uur waarop ik een sloepenvangst verkocht heb - op een zaterdag - was om 20 u 30 . De sloep was in zicht rond de middag maar er was windstilte . Traag , maar dan ècht traag , kwam ze binnengevaren . De boot werd gelost rond 16 uur , maar ze gingen een gang !

Vlak na de oorlog kwam verandering . Toen mocht geen vis meer de poort binnen na 12 uur en na dit uur werd alleen de vis verkocht die er stond , tot de finish .

De zaterdag , omwille van de zeilvaartuigen , werd de aanvoer toegelaten tot 15 uur . De stadsbeamten hielden zich strikt aan dat uur en ik had eens een vriendschappelijke woor- denwisseling met de toenmalige halchef August Simon . De O.170 van Pol Verbanck kwam de zaterdag over de middag binnen met vis van zijn smack (al de vis op één wagen , meest tong) . Ze reden door de poort op slag 15 uur . Gusten , een klein , zenuw- achtig ventje , zegt zo : " Eén minuut later , en je mocht terug rijden met je vis . " (Verbeeld je , de vangst terug steken in het ijs , van de zaterdagmiddag tot de maandagmorgen)

Ik antwoord : " Ja maar , de klok van de vismijn is 7 minuten voor ! " - " Neen , zegt hij , de klok is geregeld op de tijd van het stadhuis . " Dat was zo , maar de klok van het stadhuis liep jarenlang 7 minuten voor . Ik erkende slechts het officiële uur en de halchef moest dit eveneens erkennen .

Terug naar de verkoop . De vis werd niet gewogen en er werden alleen kleine mandjes gebruikt . Deze werden ter be- schikking gesteld door de mandenverhuurders . Grote rog en grote schelvis werd OP de manden gelegd , niet erin : 3 tot 5 mandjes , de grote rog per 4 stuks , tilten 5 stuks . Dus alleen maar bovenop de mand .

Middenslag platvis en kleine lagen effen in de mand- jes maar de grote platen werden met de kop voor in de mand ge- duwd en opgewerkt zo lang het kon , met de staart omhoog , zodat de inhoud , in plaats van ongeveer tien kilo te wegen , opklom tot 15/16 kilo . De tongen werden per grootte in 5 of 6 soorten in manden gelegd , maar eens het mandje vol werd er nog een toren opgebouwd , de gekoppelde tongen netjes in rijtjes zodat er 10 kilo in het mandje stak en er nog 25 kilo bovenop lagen . Het mandje moest soms geschoord worden met andere manden om te beletten dat het gevaarte zou omvallen , wat soms toch nog ge- beurde . Sommige visschaveelders waren echte artiesten bij dit opbouwen . Hun werk werd erg gewaardeerd door de kopers die drommels goed wisten wiens kunststuk het grootste gewicht aan tongen bevatte .

Iedereen mocht kopen met dien verstande dat totaal onbekenden de vis dienden te betalen voor ze weggenomen werd . Kleinere kopers betaalden de zaterdag maar de gevestigde kopers vereffenden hun rekening in de loop van de daaropvolgende week , en dat alles in baar geld . Checks waren in het geheel niet gekend . Na de oorlog kwamen ze stilaan op gang . Tot 1908 had ik geen bureau en soms wogen mijn zakken af van het zilvergeld , zodanig dat ik naar het hoofdbureau moest telefoneren opdat de jongste bediende mij zou komen verlossen van het overtollige gewicht . Reken maar : bv. 1500 fr. zilverstukken wogen 7 K^o500. De betalingen geschieden wel in de kantoren van de visafslagers

 Ostende Marché aux Poissons.

maar meestal in open lucht , tussen het andere werk door , en ook in de vele herbergen , maar dat was gevaarlijk vanwege de pintjes , en de afslager moest bij zijn positieven blijven .

In die jaren , en zelfs nog na de eerste wereldoorlog trok het stadsbestuur zich niets aan van de sprotverkoop . Dus bij aanvoer was de visser , ook meestal zijn vrouw of dochter verplicht zich te voorzien van een staal van de gevangen vis en de kopers aan te klampen en te loven en te bieden om de vangst kwijt te geraken . Die sprot ging voor een gedeelte naar Duitsland waar ze werd gestoomd (Kielersprotten) of naar Noorwegen waar ze bewerkt werd met specerijen (kaneel) voor de conservenfabrieken . Een groot gedeelte bleef hier voor de grote en kleine sprotrokerijen . Ook op de buiten waren er veel van die rokerijtjes . Brugge telde er vele . Deze kopers rookten de sprot die bestemd was voor hun eigen leurhandel . Gerookte vis was lange tijd armemensenkost , was goedkoop , want één gerookte haring verschaftte de avondtoespijs voor vier personen .

Haring . Men had de zomerharing en gedurende de winterperiode de schee- of ledige haring .

De vangst op de zomerharing , alleen door de stoomtreilers bedreven , begon zo stilletjesaan in de eerste jaren van de eeuw . Ze werd gevangen op de Smalls en Klondyke en was prachtige grote, vette haring . In het begin werden ze uitgestald in 12 - kilomandjes , maar toen de vangsten talrijker en groter werden kon ik verkrijgen dat 50- kilobennen (in wishout) werden gebruikt . De haring werd vervoerd naar de mijn om aldaar verkocht te worden zoals de andere vis . Die soorten bleven in het land en werden meestal gerookt en gekippered . Het was echter jammer (voor en na de oorlog) dat de Belgische schepen niet ingericht waren om de gevangen haring in frisse staat aan wal te brengen . Bijzonderlijk de eerste vangsten van augustus kwamen telkens toe in erbarmelijke toestand , met doorlegen buikjes die olieachtigvet waren en dus veel van hun handelswaarde verloren .

Gedurende enkele jaren , voor en na de oorlog , kwamen in de maanden november en december een vijftigtal Engelse haringdrifters hun Sandettieharing bij ons verkopen . Wanneer een of meer drifters aanlegden gedurende de nacht , waren er een paar jollemannen die mij kwamen verwittigen . En ik uit bed , warm aangekleed , en er naartoe . Ik klauterde aan boord , met of zonder ladder , en telkens een onbekende schipper voor de eerste maal binnenvoer was ik de eerste erbij . Het was dus een groot voordeel , daar dichtbij in " Het Meivischje " te wonen .

Nu , kortom , in die drie ,vier na-oorlogsjaren , toen het nog toegelaten was te landen , is er mij geen enkele ontsnapt .

In het jaar 13 werd ik zelfs naar Ijmuiden gezonden om er kennis te maken met de Engelsche schippers die aldaar ook veel binnenliepen . Ik had daar een relatief succes en kon er enkele naar Oostende lokken .

Schippers lopen graag een vreemde haven binnen want daar kunnen ze de bloemetjes buiten zetten . Sommige jollemannen dienden als gids om met de Engelsen op de schuine toer te gaan naar het Hazegras of de Kortestraat . Onze haringvissers deden het-zelfde maar dan te Calais waar ze binnenliepen bij slecht weer . Verkopen mochten ze er niet . Daar zijn sappige anekdoten over te vertellen , maar zand daarover !

Jammer dat de Pannebond kon bewerken dat geen vreemde haring meer mocht aan wal gezet worden . Zijzelf mochten echter met hun schepen landen in Engelsche havens en Oostende zonder vis laten . Er waren weken dat we geen enkele motorboot met vis te zien kregen tenzij met afval dat in Engeland niet gewild werd . Toen de handelaars kloegen dat hier geen kabeljauw meer kwam , zei reder Herriette Witte : " Dan moeten ze maar knorhaans vreten . " Veel verstandhouding tussen reders en handelaars is er nooit geweest . Daarvoor liepen de belangen te veel uiteen en geen der beide partijen heeft ooit begrip kunnen opbrengen voor de noden van de andere .

Ledige of scheeharing . Reeds van voor de eeuwende kwamen in de winter panneschuiten binnen met dit soort haring . Het waren dus zeilscheepjes en de vangsten waren niet bijster groot (800 tot 5000 k^o) en niet te vergelijken met de vangsten van de motorboten die we kenden enkele jaren na de oorlog . (10.000 à 30.000 k^o en soms nog meer)

Kopers die zich specialiseerden in het verzenden van dit soort haring , meestal naar de Duitse kusthavens en het Roergebied , hadden de gewoonte de vangsten in hun geheel op te kopen , en om die vangsten te lossen , hun eigen bennen te gebruiken , want er was geen beginnen aan sloepmandjes te huren - soms waren er niet genoeg - en de grotere manden waren het eigendom van de reders van de stoomtreilers . De vissers kwamen dus naar de mijn met een staal . De verschillende stalen , hier aangebracht , werden uitgesteld op de arduinen tafels rechtover de burelen van de directie en per OPBOD door de visafslager toegevoerd aan de koper met het hoogste bod .

Na de oorlog en met de opkomst van de motorvloot was de aanvoer vertienvoudigd en men bleef per staal verkopen maar dan per AFSLAG . De verkoop op staal bracht veel ruzie tussen reders en kopers aangaande de evenwaardigheid van het staal en het geloste product . Het kon niet anders : het staal werd afgeschept , zelfs afgeraapt , van de bovenste haring in het

schip , dus van de allerlaatste vangst terwijl de onderkant ouder was en met bloed en slijm doorweekt . Slechts vele jaren na de tweede wereldoorlog , toen bijna geen haring meer kwam , werd de verkoop per staal afgeschaft .

Buiten de normale verkoop van vis en haring van de eigen vloot was er in de mijn nog verkoop bij afslag van allerhande broil . Nu en dan verscheen op de markt een zendingse pekelharing in vaatjes van 12 of 24 stuks . Natuurlijk moest de haring geproefd worden alvorens tot de verkoop over te gaan , en enkele vaatjes werden dan opengemaakt . Die pekelharing werd verkocht rond tien uur , juist op tijd om een stukje te eten met een beschuitje en een teugje bier , en of dat smaakte .

Er waren ook kleine zendingen ingevoerde vis die aldus verkocht werden en afval van de oesterputten : dode kreeften , al dan niet gekookt . In die tijd waren er nog een zestal oesterputten die werkten , nl. Van Craefschep (Cirkel-en Nieuwstraten) , Mejjuffrouw Pavot (Kapellestraat) en drie aan de noordkant van de verdwenen Mosselhoek : Henri Desmet , een der grootste handelaars ter vismijn - die van Roger en dan nog Stichert en Stracké . Deze laatste was een Duitser , ook eigenaar van het Hotel d'Allemagne (nu ingepalmd door de nonnenschool in de Kaaistraat) en van het gekende Musée Stracké dat gedurende de eerste oorlog verdween . Als laatste oesterput was dan nog die van Janssens in de Langestraat, en op de Vuurtorenwijk in een stuk oude vesting bij de Marinedok .

En waar ging al deze vis naartoe ? Eerst moet ik zeggen dat voor de eerste wereldoorlog de internationale handel niet zo aan banden was gelegd zoals het later wel het geval was . Al die beperkende en beschermende maatregelen bestonden nog niet : geen in- of uitvoervergunningen , contingenteringen , deviezenbeperking en zo meer . Alles was zo eenvoudig .

Oostendse handelaars , en dan in bijzonder de specialisten in fijne vis en de oesterputten kregen kleine of grote bestellingen van klanten uit geheel Duitsland , Oostenrijk , Italië , Frankrijk , en zo meer . Zo kon een hotel uit Weenen 50 kilos tarbot bestellen per telegram . Dat werd simpelweg , goed ingepakt , op de eerstvertrekkende internationale trein gezet en klaar was kees . De spoorweg was te dien tijde nog efficiënt en men kon verzekerd zijn dat de vis in de kortst mogelijke tijd in Weenen toekwam .

Voor de verzending van tong , tarbot en oesters en ook kreeft was 27 januari de topdag : Met de verjaring van de Duitse keizer was er groot feest in alle Duitse garnizoenen . Bij ons was er natuurlijk geen aanvoer genoeg om de vraag te voldoen ; ook kwamen vrachten vreemde vis (meest van Londen) de zendingen aanvullen .

In die tijd duurde het ook geen zes dagen om drukwerk van Oostende naar Bredene te sturen , en prijsofferten werden per post gezonden naar Warschau, Sint Petersburg , Milaan en Zürich. De volgende dag , of hoogstens met één dag tussen , waren de klanten in bezit van hun prijslijst en waren ze in staat te bestellen . Op deze wijze kon onze markt verruimd worden . Zo kon Pol Verhulst die reeds de specialiteit had keilrog te sturen naar Elzas -Lotharingen in Duitsland , de Italiaanse markt bewerken en aldaar kongel , staart , en andere alhier minder gegeerde soorten afzetten . Voordien vlogen de staarten , met hun enorme kop , overboord .

Natuurlijk bleef de meeste vis in het binnenland , hetzij vast verkocht of gestuurd in consignatie naar de markten van Brussel , Antwerpen, Gent , Lier , Leuven , Luik .

Ter plaatse , in de vismijn zelf , werd een andere handel bedreven , meestal door vrouwen , en dat was de grootaankoop om dan dadelijk in het half-groot en het klein voort te verkopen aan de leunders van stad en buiten . Deze vrouwtjes waren weinig of niet geleerd maar ze trokken hun plan en ik heb hen dikwijls geholpen om klaarheid in hun paieren te scheppen .

De vis werd steeds verpakt in manden van verschillende grootte (vanaf 2 kilo inhoud) . Er waren manden , die eenmaal volgestopt met vis en ijs , bijna 200 kilo wogen . Als isolatie werd stro gebruikt . Dat stro lag in grote hoeveelheden op de zolder , boven het pakhuis . Gezien veel visvrouwtjes een goed karakter hadden en gastvrij waren van nature , werden in dat stro vele tuimelingen gemaakt en menig stamboom werd op zijpaden geleid

Er was ijs van verschillende oorsprong . Reeds voor 1900 was er te Sas-Slijkens de ijsfabriek van De Naeyer die kleine blokken ijs in de vismijn bracht. Verder was er het Noors blokijs, aangevoerd per driemaster uit Noorwegen , en opgestapeld in de diverse ijskelders . Gedurende strenge winters werd ook ijs uitgekapt uit het vervrozen vestingwater aan de Vuurtorenwijk . Het waren werklozen die dit karweitje opknaptten want met de mizerie die toen heerste was elke verdiende frank welkom .

De vis , bestemd voor het binnenland , werd verzonden vanuit het station van de vismijn zelf . De wagons stonden opgesteld langs de " vistafel " en langs één zijde van de Visserskaai. Een tijd lang , met Mijnheer Lams als stationoverste , werd elke mand afzonderlijk gewogen op één enkele bascule . Soms stond een processie kruiwagens file te doen , en was het vertrekken uur van de trein reeds lang geslagen toen de laatste toevoer be-eindigd was .

MARS

LE PHOTOGRAPHE-AMATEUR, A LA MINQUE

— Les poissons, si tu veux, mais moi, ça tu saut laisser tranquille

En dan die kruiwagens ! Ze hadden lange tremiën om veel te kunnen heffen . Daarmee werd de vis naar de pakhuizen gevoerd , maar slechter was het om dat volgeladen voertuig de helling op te krijgen naar de vistafel . Slechts jaren nadien werden normale stootwagens in gebruik genomen . De lading was natuurlijk navenant maar met drie, vier man ging het dan de helling op , na een lange aanloop, en in vliegende galop . Er was altijd een extra man in de nabijheid om een duwtje te geven .

De vis bestemd voor het buitenland moest naar het goederenstation , Was er erg veel te vervoeren dan werd wel een wagen met paard gehuurd , zoniet waren er nog de enorme stootkarren met een of twee trekhonden eronder gespannen .

Wat moet ik van die honden zeggen ? Ze behoorden tot geen enkel ras maar waren een ras op zichzelf , zo groot als een kalf , en ze waren typisch voor onze vismijn .

Pol Verhulst had zo'n grote dikke , maar luie , trekhond . Dat beest was het lievelingsdier van Seppen Verrecas , werkman in de vis . Op een avond nam Seppen die hond mee naar Brugge , waar hij woonde . Sommigen beweren dat hij, zoals gewoonlijk , zat was . Hij was thuis niet welgekomen , maar de hond was er nu , en moest in de keuken slapen . Hij vrat 's nachts een hele kilo boter op , en toen Seppen en z'n vrouw 's morgens opstonden was heel de keuken bemodderd met ie weet wel wat , hé ! De hond is nooit meer meegenomen geweest .

Ja , er kwamen veel Bruggelingen naar de vismijn te Oostende werken . Brugge zat opgepropt met arm volk en ze waren blij hier hun boterham te kunnen verdienen . Het moet gezegd dat het uitstekende visbewerkeren waren en niemand kon zo rap , zuinig en proper de rog kuisen als zij . Er waren heel fatsoenlijke jongens bij maar over de meesten was wel een en ander te zeggen . Ik heb er weinig geweten die een normaal gezin hadden . Ik heb er ook een gekend , Juultje , die een klein erfdeel trok . Niet zo heel veel . Hij gaf dadelijk zijn werk op maar hij kwam nog steeds iedere morgen naar Oostende , met zijn beste kleren aan , en bleef pinten drinken tot 's avonds . Toen zijn geld op was , na enkele weken , kwam hij weer werken bij zijn vroegere baas .

De Bruggelingen bleven trouw aan hun stad en ik heb er een gekend , Amedeetje , die vijftig jaar lang bij één baas heeft gewerkt te Oostende , maar die al die tijd naar Brugge trok om te slapen . Ja , het Carmerstraatje heeft ook zijn charme

De vismijnknechten waren over het algemeen hardwerken- de lui . Toen ik nog kind was werd in de vismijn elke dag verkocht ook de zondag , en er moest bijgevolg iedere dag gewerkt worden . De afschaffing van de zondagverkoop ondervond veel tegenstand en

het was werkelijk alsof het treffen van deze maatregel de ondergang van de visnijverheid zou hebben betekend . Verlof was er natuurlijk niet . Toen ik zeventien jaar oud was vroeg ik mijn baas één dag verlof om kermismaandag te vieren te Oostduinkerke . Dit brutale verzoek werd met de nodige gewichtigheid onderzocht en de hoofdboekhouder moest er over nadenken of ik voor één dag kon gemist worden . Het bleek dat ik , voor één keertje , kon gemist worden !

In de voorweek moesten de knechten 's morgens om zes uur beginnen ijs malen met een speciale molen . Dan moest de vis binnengehaald worden met zware kruiwagens . Nadien : vis kuisen , inpakken , opvoeren en gedaan om acht uur . Uren speelden geen rol , zomin bij het werk als bij de betaling . De laatste drie dagen van de week was het niet zo hard , maar er was toch elke dag aanvoer en dan waren er nog allerlei karweitjes op te knappen , zoals manden herstellen met ijzerdraad . In elk geval hadden ze geen dagn van nietsdoen . Het gewone weekloon was 18 fr. , zoveel als nu 1500 fr. en de bestbetaalden wonnen 20 frank .

Sommigen verkregen wat drinkgeld , met bv. roggevelleken te kuisen en te drogen . Deze werden op het darsel van een mand gespannen , elkaar overlappend , en alzo gedroogd in de zon . Ze waren bestemd voor de brouwerijen , als klaarsel voor het bier . Deze methode wordt niet meer gebruikt . Van de kabeljauwkoppen werden kaakjes en keeltjes gesneden die ook een centje opbrachten . Gelijk hoe , er waren bijverdiensten , want de meesten konden een goede pint drinken in de cafés rond de vismijn . Het is best daar niet dieper op in te gaan .

Herbergen waren er genoeg rond de vismijn . Een Engelse commentator die rond deze tijd het platteland afreisde noemt het aantal estaminets " buitensporig " . Welk woord zou hij gebruikt hebben als hij de Keizerskaai en de Visserskaai had gezien ? Deze vormden één rij herbergen , slechts hier en daar onderbroken door een winkeltje of een instelling die iets met de visserij had te zien . Ik wil er enkele bespreken maar zal me beperken tot de onmiddellijke omgeving van de vismijn .

De besten waren Henri Lauwereins , Philomène Deckmijn , wijzelf - dat is " Het Meivisje " - , Pros Peellaert en Cavereel . Deze herbergen waren gelegen rechtover een van de hoofdingangen en de klanten liepen er bijgevolg recht in .

Cavereel was de opvolger van Jaak Van de Walle (mijn voorganger bij de afslag) , en had toen het beste café van de kaai . Pros Peellaert had ook een drukke tijd zolang de mailboten aan de oude kaai lagen , en ook de Tilbury-boten . Het Geel Huis (Maison Jaune) van Charlie , had in die jaren ook een goede

clienteel onder de officieren en machinisten van die schepen , en was bekend voor zijn Engels bier .

Debeen, Tibbe en Cornellie hadden ook hun clienteel, maar het meest onder de werklieden van de vismijn . Bij Henri Lauwereins waren het handelaars , knechten en vislossers . Wijzelf hadden reeds heel wat klanten in die enkele maanden die ons nog restten voor de oorlog 14-18 , ook gedeeltelijk te danken aan Van Glabbeke's speciaal bier dat wel wat duurder was , maar zoveel beter . Onze voorgangers , Hermenie Verhulst en haar opvolger hadden dat nooit aangedurfd . Na de oorlog verkochten wij wel tien soorten bier en van dan af was het bij ons steeds volle bak .

Na de oorlog kwamen de Pannenaars afgezakt naar Oostende . Te dien tijde waren het nog arme luizen , men noemde hen nog " Puizeschietters " maar ze zouden de visnijverheid bij ons groot maken . We kregen er veel als klant omdat we een soort heel goedkoop bier verkochten , " Sterck " , dat te verkrijgen was aan veertig centiem voor een halve liter . De Pannenaars waren in dat opzicht niet kieskeurig want gedurende de ganse oorlog hadden ze stinkend bier gedronken dat de Pannesche brouwerijen massaal voortbrachten ten behoeve van de Belgische soldaten in de Westhoek . Deze categorie vormde een wild volkje dat tegen buitenmatig drinken niet bestand was . Hele dagen was er ruzie bij ons en moeder-de-vrouw , de waardin , die ook tot een onvervaard ras hoorde , moest ze een na een bij de nek nemen en buiten zwieren .

Er werden veel zaken gedaan in de herbergen want de burelen van de handelaars waren ver van gezellig . Ook de vislossers werden in sommige cafés uitbetaald hetgeen leidde tot vele misbruiken die ook in andere bedrijven, hoofdzakelijk het bouwbedrijf te vinden waren . Geen pinten drinken , geen werk ! Madien werd zulks wettelijk verboden en het was maar goed ook .

Na de eerste wereldoorlog kregen we de heer Velthof als bestuurder van de vismijn . Deze was een bekwaam man en stilaan veranderdegen en ander . Maar de " cierk " bleef de " cierk " . Daar kwam geen verbetering want weldra werd aangevangen met het graven van een nieuwe vissersdok op de Vuurtorenwijk . We zaten dus in een periode van afwachting die duurde tot 1934 .

Toen werd een nieuw tijdperk ingeluid .

F r a n s   V e r b a n c k

O U D E V I S M I J N

=====

TOELICHTING BIJ ENKELE FOTOS

Groepsfoto genomen rond 1903 .
Waardig om beschouwd te worden als DE officiële foto uit het
begin der eeuw .
Let op de kleine mandjes met hoogopgestapelde tongen .

Vismijn met Tilbury-boten

Monumentale pomp en groep
Slechts twee mensen komen mij nog bekend voor : Edward Brouckxon
(negende van links) en lange Jef Sava (derde van rechts)
Let echter op de wagen van de ijsfabriek De Naeyer van Sas-Slijkens

-----

Het uitleggen van de vis .
Men ziet hoe de grote vis met de kop vooraan in de kleine mandjes
wordt geduwd .
Op het voorplan staat viskeurder Ed. Bailleul . De eerste man ,
rechts naast hem , is Henri Declercq . Anders herkennen we slechts
Henri Van Graefschep (met buishoed) en langs weerszijden van
hem Frans Gesalle en Leonie Smoetgat .

De drie gelijkaardige tekeningen werden afgelijnd uit een album
van MARS (Maurice Bonvoisin) : La Vie à Ostende (1896)

++++
++++
++++
++++
++++
++++
+++
+